

بسمه تعالی

مجلس در نظام جمهوری اسلامی ایران از اهمیت ویژه و والائی برخوردار بوده و محور بسیاری از تصمیم گیریها، قانونگذاریها و برنامه ریزیها است و چراغ هدایت دولت و ملت را به دست دارد. مجلس پایگاه اساسی نظام و مردم و مایه حضور و مشارکت واقعی مردم در تصمیم گیریها و مظهر اراده ملی است.

در باره قداست، اهمیت و جایگاه حساس و سرنوشت ساز مجلس و نقش آن در صلاح و فساد جامعه و کشور، نظارت بر کارها و اصلاح امور و برخورد قاطع و دلسوزانه با مسائل کشور، بیانات رهبر فقید انقلاب، حضرت امام خمینی (رحمة الله علیه) و پیامها و سخنان رهبر معظم انقلاب، حضرت آیت الله خامنه ای (مدظله العالی)، بهترین دلیل و گواه است که فرازهایی از آن بیان می گردد.

رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت آیت الله خامنه ای (مدظله العالی)

حضرت امام خمینی (رحمة الله علیه)

مجلس شورای اسلامی، رکن مهم نظام اسلامی و انقلابی است و باید پایگاه مستحکم اسلام و انقلاب باشد، چنین بوده و به تأیید الهی چنین نیز خواهد بود. نمایندگی از مردم دارای اهمیت واقعی است، ما بدون مردم هیچیم، عنصر تعیین کننده وریشه‌ی عمیق برای نظام همین مردمند، مظهر حضور مردم، مجلس شورای اسلامی است، این که ما از مجلس تجلیل می‌کنیم و آن را در رأس امور می‌دانیم تعارف و سخن تشریفاتی نیست، یک واقعیت است، مردم با بودن مجلس احساس حضور می‌کنند. این خیلی مهم است.

نفس احساس حضور مردم یا حضور نماینده‌ی خود در مجلس شورای اسلامی همان معنای بسیار مهمی است که همه باید در نظام جمهوری اسلامی به آن توجه کنند، بنابراین مجلس، مظهر حقیقی حضور همه‌ی مردم از نقاط مختلف به صورت ویژه و خاص است.

نمایندگی در مجلس، حضور در عرصه‌ی خدمتگزاری به مردم است. این توفیق بزرگ را عطیه‌ی الهی بدانید و خداوند را بر آن شکر گزارید و به شرط الزامی آن که غفلت نوزیدن از وظیفه‌ی خدمتگزاری است پایبند بمانید. مجلس را حقیقتاً - و نه تنها در زبان - خانه‌ی مردم بدانید.

شما گزیده‌ی مردمی می‌باشید که دبستگی خود به نظام اسلامی و ارزشهای والای آن را به اثبات رسانده‌اند.

تعهدی که از این گزینش بر ذمه‌ی شماست، در اصول قانون اساسی و بویژه در سوگند نمایندگی به روشنی تبیین شده است. به اهمیت و عمق و ابعاد این سوگند در همه حال پایبند باشید.

مردم همیشه طرفدار نمایندگان با ایمان، خدمتگزار، عدالتخواه، امین و تلاشگر در راه عزت و استقلال کشورند، و در هر دوره کسانی را که دارای این ویژگیها دانسته‌اند، به نمایندگی برگزیده‌اند. به اعتماد مردم ارج نهید و از این ویژگیها در مجلس، پاسداری کنید.

مجلس شورای اسلامی تنها مرکزی است که تمام قوا باید تبع آن باشد. اینجانب اکیداً علاقمندم که قداست مجلس معظم و وکلای محترم محفوظ باشد تا الگویی باشند برای مجلس‌های جهان.

شما (نمایندگان) باید در انجام علم اخلاق باشید برای همه کشور، حضرات و کلا، مجلس را معبدی کنند منزله از اعمال و اقوال زمان طاغوت تا مجلس نمونه شود. باشد که مجالس دیگر کشورهای اسلامی از آن تبعیت کنند. مرکز همه قانونها و قدرتها مجلس است، شک نیست که مجلس به همه امور نظارت دارد و حق نمایندگان است که از هر انحراف و خلافی که از وزرا و ادارات می‌بینند به حکم قانون جلوگیری کنند و دولت را متحد استیضاح بکشانند. - آنچه را مجلس شورای اسلامی تصویب نموده و به تأیید شورای نگهبان رسیده هم شرعی و هم قانونی می‌باشد.

- مجلس است که اساس یک کشور را به صلاح می‌کشد یا اساس یک کشور را روبرو فساد می‌برد.

مجلس یک مجلس مشورتی اسلامی است، نه یک مجلس است که در جاهای دیگر متعارف است و مربوط به این مسائل اسلامی نیست و کاری به مذهب ندارد. مجلس اسلامی است، باید نظرها، نظرهای خیر خواهانه اسلامی باشد. هم درباره دولت، هم درباره وزرا، و وزرایی که شما انتخاب می‌کنید، باید همان طوری که گفته شده است شرایطی داشته باشند و یک طور نباشد که یک وزیر باشد که بعد نتواند کار بکند، فعال باشد و کمک کنید که یک همجو وزرایی (انتخاب) بشود و زودتر کار هم انجام بگیرد.

می‌دانید و می‌دانیم که مجلس شورای اسلامی دارای وظایف بزرگ و ظرفیت می‌باشد، چرا که در کشوری که مردم برای اسلام و حکومت اسلامی و اجرای قوانین توراتی قرآن کریم و قطع ظلم و ستم به هر نحو و از هر نوع باشد قیام کرده‌اند و شما را به مجلس فرستاده‌اند.

مجلس قوه مجتمع یک ملت است در یک گروه.

✓ یک بار دیگر (نحوه حضور تماشاچیان در جلسه علنی)

✓ روایت هجران

✓ نامه‌ها و بیانیه‌های نمایندگان دوره ششم

✓ یاد یاران (زندگینامه و نطق‌های نمایندگان شهید)

✓ بیانات مقام معظم رهبری در دیدار نمایندگان

✓ و برخی انتشارات دیگر .

تلفن اداره تبلیغات و انتشارات : ۳۳۱۲۴۸۷۳

کتابخانه مجلس شورای اسلامی

کتابخانه ، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی دارای دهها هزار جلد کتاب نفیس خطی می‌باشد.

پس از اوج گیری جنبش مشروطه خواهی در ایران ، عطش مردم برای کسب آگاهی بیشتر شد و با پیروزی انقلاب مشروطیت و تاسیس مجلس شورای ملی در سال ۱۲۸۵ این احساس نیاز شدت گرفت چرا که بیفش ، دانش و آگاهی لازمه قانونگذاری درست بود بدین خاطر عده ای از نمایندگان فعال به فکر ایجاد کتابخانه ای برای مجلس افتادند تا نمایندگان را از جهت علمی و اطلاعاتی تغذیه کند .

این اتفاق در دوره دوم مجلس شورای ملی به وقوع پیوست و طبق ماده ۱۳۵ نظامنامه داخلی مجلس شورای ملی مصوب ۱۷ دی ۱۲۸۷ اداره کتابخانه به عنوان یکی از دوایر شعبه اداری مجلس شناخته شد .

با پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی و گذشت نزدیک به یک قرن ، این مرکز بزرگ فرهنگی که با نام ((کتابخانه ، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی)) شناخته می شود یکی از گنجینه‌های کم نظیر منابع کوناگون اطلاعاتی از قبیل کتابهای چاپی ، نسخه‌های خطی ، نشریات ، گزارش‌های سازمان ملل ، اسناد ملی و تاریخی ، میکروفیلم

اداره تبلیغات و انتشارات در طول ادوار مجلس ، انتشارات مختلف و متنوعی در رابطه با مصوبات و عملکرد مجلس منتشر نموده است . این مهم با همکاری ادارات کل قوانین ، بین الملل و تشریفات ، اداری و مالی ، تدارکات و خدمات ، هیأت رئیسه ، حراست و حفاظت با حمایت‌های سازمان اداری مجلس به انجام رسیده است .

فهرست انتشارات اداره کل فرهنگی و روابط عمومی مجلس شورای اسلامی

✓ کارنامه دوره های اول تا هفتم (هر دوره چهار جلد)

✓ معرفی نمایندگان هفت دوره مجلس

✓ مشروح مذاکرات بررسی نهایی قانون اساسی

✓ مشروح مذاکرات بازنگری قانون اساسی

✓ فهرست موضوعی مندرجات مشروح مذاکرات دوره اول تا کنون

✓ نگرشی به اولین دوره مجلس شورای اسلامی

✓ درسهایی از تاریخ سیاسی ایران - شهید آیت

✓ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

✓ نگاهی به مجلس شورای اسلامی ایران (دوره اول)

✓ مجموعه قوانین مجلس شورای اسلامی (دوره اول تا ششم - با همکاری اداره کل قوانین مجلس)

✓ یادنامه شهدای مجلس شورای اسلامی

✓ یادنامه برخی از نمایندگان فقید مجلس شورای اسلامی

✓ یادواره شهید مدرس

✓ قانون شوراها

✓ یادی از دوشهید مجلس شورای اسلامی

✓ کارنامه روابط خارجی مجلس شورای اسلامی (دوره ششم)

✓ پیام مقام معظم رهبری به مناسبت افتتاح دوره های چهارم ، پنجم ، ششم و هفتم مجلس شورای اسلامی

✓ قانون انتخابات مجلس (به زبان انگلیسی)

✓ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران (به زبان انگلیسی)

✓ آیین نامه داخلی مجلس (به زبان انگلیسی)

✓ آشنایی با مجلس شورای اسلامی

✓ آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی (اداره کل قوانین)

✓ مذاکرات مجلس شورای ملی دوره ششم تقنینیه

■ عهدنامه ها ، مقاوله نامه ها ، قراردادهای موافقت نامه های بین المللی باید به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد . (اصل ۷۷ قانون اساسی)

■ گرفتن و دادن وام یا کمک های بدون عوض داخلی و خارجی از طرف دولت باید با تصویب مجلس شورای اسلامی باشد . (اصل ۸۰ قانون اساسی)

■ هر نماینده در برابر تمام ملت مسئول است و حق دارد در همه مسائل داخلی و خارجی کشور اظهار نظر نماید . (اصل ۸۳ قانون اساسی)

■ نمایندگان مجلس در مقام ایفای وظایف نمایندگی در اظهار نظر و رای خود کاملاً آزادند و نمی توان آنها را به سبب نظراتی که در مجلس اظهار کرده اند یا آرای که در مقام ایفای وظایف نمایندگی خود داده اند تعقیب یا توقیف کرد .

(اصل ۸۶ قانون اساسی)

■ رئیس جمهور برای هیأت وزیران پس از تشکیل و پیش از هر اقدام دیگر باید از مجلس رأی اعتماد بگیرد . (قسمتی از اصل ۸۷ قانون اساسی)

■ در هر مورد که حداقل یک چهارم کل نمایندگان مجلس شورای اسلامی از رئیس جمهور و یا هر یک از نمایندگان از وزیر مسئول ، درباره یکی از وظایف آنان سوال کنند ، رئیس جمهور یا وزیر موظف است در مجلس حاضر شود و به سوال جواب دهد و این جواب نباید در مورد رئیس جمهور بیش از یک ماه و در مورد وزیر بیش از ده روز به تاخیر افتد مگر با عذر موجه به تشخیص مجلس شورای اسلامی .

(اصل ۸۸ قانون اساسی)

■ ۱- نمایندگان مجلس شورای اسلامی می توانند در مواردی که لازم می دانند هیأت وزیران یا هر یک از وزراء را استیضاح کنند ، استیضاح وقتی قابل طرح در مجلس است که با امضای حداقل ده نفر از نمایندگان به مجلس تقدیم شود .

هیأت وزیران یا وزیر مورد استیضاح باید ظرف ده روز پس از طرح آن در مجلس حاضر شود و به آن پاسخ گوید و از مجلس رأی اعتماد بخواهد . در صورت عدم حضور هیأت وزیران یا وزیر برای پاسخ ، نمایندگان مزبور در باره استیضاح خود توضیحات لازم را می دهند و در صورتی که مجلس مقتضی بداند اعلام رأی عدم اعتماد خواهد کرد . اگر مجلس رأی اعتماد نداد هیأت وزیران یا وزیر مورد استیضاح عزل می شود ، در هر دو صورت وزرای مورد استیضاح نمی توانند در هیأت وزیرانی که بلافاصله بعد از آن تشکیل می شود عضویت پیدا کنند .

■ ۲- در صورتی که حداقل یک سوم از نمایندگان مجلس شورای اسلامی رئیس جمهور را در مقام اجرای وظایف مدیریت قوه مجریه و اداره امور اجرایی کشور مورد استیضاح قرار دهند ، رئیس جمهور باید ظرف مدت یک ماه پس از طرح آن در مجلس حاضر شود و در خصوص مسائل مطرح شده توضیحات کافی بدهد . در صورتی که پس از بیانات نمایندگان مخالف و موافق و پاسخ رئیس جمهور ، اکثریت دو سوم کامل نمایندگان به عدم کفایت رئیس جمهور رأی دادند مراتب جهت اجرای بند ۱۰ اصل یکصد و دوم به اطلاع مقام رهبری می رسد .

(اصل ۸۹ قانون اساسی)

واقعیست این است که اقتدار قوه مقننه در هر کشوری به نگاه قانون اساسی آن کشور به جایگاه مجلس برمی گردد .

در نظام جمهوری اسلامی ایران اهمیت بالایی برای حفظ جایگاه و شأن مجلس شورای اسلامی در نظر گرفته شده و حدود ۲۰ اصل به این امر اختصاص یافته است . با توجه به نقش موثر و مهم مجلس در نظام کشور ، بر طبق قانون اساسی وظایف عمده ی مجلس در دو بخش خلاصه می گردد :

● الف : قانونگذاری ● ب : نظارت

حال جهت اطلاع و آگاهی از جایگاه مجلس شورای اسلامی در قانون اساسی ، ذیلاً به برخی از اصول آن که ناظر به اعمال این وظایف است اشاره می شود .

الف : قانونگذاری

■ مجلس شورای اسلامی از نمایندگان ملت که به طور مستقیم و با رای مخفی انتخاب می شوند تشکیل می گردد . (قسمتی از اصل ۶۲ قانون اساسی)

■ دوره نمایندگی مجلس شورای اسلامی چهار سال است .

(قسمتی از اصل ۶۳ قانون اساسی)

■ زرتشتیان و کلیمیان هر کدام یک نماینده و مسیحیان آشوری و کلدانی مجموعاً یک نماینده و مسیحیان ارمنی جنوب و شمال هر کدام یک نماینده انتخاب می کنند .

■ جلسات مجلس شورای اسلامی با حضور دو سوم مجموع نمایندگان رسمیت می یابد .

■ مذاکرات مجلس شورای اسلامی باید علنی باشد و گزارش کامل آن از طریق رادیو و روزنامه رسمی برای اطلاع عموم منتشر شود .

(قسمتی از اصل ۶۹ قانون اساسی)

■ مجلس شورای اسلامی در عموم مسائل در حدود مقرر در قانون اساسی می تواند قانون وضع کند . (اصل ۷۱ قانون اساسی)

■ مجلس شورای اسلامی نمی تواند قوانینی وضع کند که با اصول و احکام مذهب رسمی کشور یا قانون اساسی مغایرت داشته باشد . تشخیص این امر به ترتیبی که در اصل نود و ششم آمده بر عهده شورای نگهبان است

(اصل ۷۲ قانون اساسی)

■ شرح و تفسیر قوانین عادی در صلاحیت مجلس شورای اسلامی است . (قسمتی از اصل ۷۳ قانون اساسی)

ب : نظارت

■ مجلس شورای اسلامی حق تحقیق و تفحص در تمام امور کشور را دارد . (اصل ۷۶ قانون اساسی)

- هر کس شکایتی از طرز کار مجلس یا قوه مجریه یا قوه قضائیه داشته باشد می تواند شکایت خود را کتبا به مجلس شورای اسلامی عرضه کند، مجلس موظف است به این شکایات رسیدگی کند و پاسخ کافی دهد و در مواردی که شکایت به قوه مجریه یا قوه قضائیه مربوط است رسیدگی و پاسخ کافی از آنها بخواهد و در مدت متناسب نتیجه را اعلام نماید و در مواردی که مربوط به عموم باشد به اطلاع عامه برساند. (اصل ۹۰ قانون اساسی)
 - نحوه رسیدگی به سوال نماینده از وزیر به شرح ذیل خواهد بود:
 - ۱- هر نماینده می تواند راجع به مسائل داخلی و خارجی کشور از وزیر مسئول درباره وظایف او سوال نماید. سوال باید کتبی و صریح بوده و در فرم مخصوص که هیأت رئیسه تهیه می نماید توسط نماینده تنظیم و به هیأت رئیسه تسلیم شود.
 - هیأت رئیسه موظف است سوال را فوری به کمیسیون تخصصی ذی ربط ارسال نماید.
 - ۲- کمیسیون موظف است حداکثر ظرف ده روز پس از وصول سوال جلسه ای با حضور وزیر سوال کننده تشکیل دهد و با استماع نظرات سوال کننده و وزیر بررسی های لازم به موضوع رسیدگی کند.
 - ۳- چنانچه سوال کننده توضیحات وزیر اذعان کننده نداند، کمیسیون با تعیین قلمرو « ملی » یا « منطقه ای » سوال ، بلافاصله نسبت به ارجاع سوال ملی به هیأت رئیسه جهت اعلام وصول در اولین جلسه علنی اقدام می نماید.
 - ۴- در رابطه با سوال منطقه ای، کمیسیون موظف است حداکثر ظرف مدت ده روز نسبت به ارائه راه حل و ارسال گزارش به هیأت رئیسه مجلس و رئیس جمهور (توسط رئیس مجلس) اقدام نماید.
 - هیأت رئیسه مساعی لازم نسبت به حل موضوع سوال منطقه ای را به عمل می آورد. چنانچه پس از پانزده روز از ارجاع نامه کمیسیون، نماینده سوال کننده همچنان موضوع را حل و فصل نشده بداند از هیأت رئیسه درخواست طرح سوال منطقه ای در جلسه علنی را می نماید. هیأت رئیسه موظف است در اولین جلسه علنی، سوال منطقه ای را اعلام وصول و فوری به وزیر ابلاغ و به کمیسیون ذی ربط ارسال نماید.
 - کمیسیون موظف است ظرف مدت یک هفته گزارش نهایی رابه هیأت رئیسه ارائه نماید.
 - ۵- طبق اصل هشتاد و هشتم (۸۸) قانون اساسی، وزیر مورد سوال مکلف است حداکثر ظرف مدت ده روز از تاریخ ابلاغ سوال در مجلس حضور یافته و به سوال پاسخ دهد مگر آن که وزیر به صورت رسمی و با عذر موجه تقاضای تأخیر حداکثر برای مدت ده روز داشته باشد.
- (ماده ۱۹۳ آئین نامه داخلی)

دیوان محاسبات

- دیوان محاسبات کشور مستقیماً زیر نظر مجلس شورای اسلامی می باشد، سازمان و اداره امور آن در تهران و مراکز استانیها به موجب قانون تعیین خواهد شد. (اصل ۵۲ قانون اساسی)
- دیوان محاسبات به کلیه حسابهای وزارتخانه ها ، موسسات ، شرکتهای دولتی و سایر دستگاههایی که به نحوی از انحاء از بودجه کل کشور استفاده می کنند به ترتیبی که قانون مقرر می دارد رسیدگی یا حسابرسی می نماید که هیچ هزینه ای از اعتبارات مصوب تجاوز نکرده و هر وجهی در محل خود به مصرف رسیده باشد. دیوان محاسبات ، حسابها و اسناد و مدارک مربوطه را برابر قانون جمع آوری و گزارش تفریغ بودجه هر سال را به انضمام نظرات خود به مجلس شورای اسلامی تسلیم می نماید.
- این گزارش باید در دسترس عموم گذاشته شود. (اصل ۵۵ قانون اساسی)
- نشانی اینترنتی دیوان محاسبات : www.dmk.ir تلفن : ۸۱۴۰۰
- برای آگاهی بیشتر با وظیفه نظارتی نمایندگان ، می توان به آئین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی ، فصل دوم از ماده ۱۸۸ تا ۲۲۲ (مبحث اول تا پنجم) مراجعه نمود.

■ حداکثر مدت برای هر جلسه رسمی چهار ساعت است که یکسره و یا با فاصله تنفس می‌باشد، مگر در موارد ضروری که به تشخیص رئیس و تصویب مجلس خواهد رسید
(قسمتی از ماده ۹۹ آئین نامه داخلی)

■ وقت دستور جلسات رسمی مجلس چنان تنظیم خواهد شد که جز در موارد اضطراری با اول وقت ادای نماز برخورد نداشته باشد.
(تبصره ماده ۹۹ آئین نامه داخلی)

■ در هر جلسه رسمی دو نفر از نمایندگان می‌توانند به نوبت و طبق فهرستی که قبلاً به قید قرعه تنظیم شده است، حداکثر به مدت ده دقیقه نطق قبل از دستور نمایند. هر نماینده می‌تواند تمام یا حداقل سه دقیقه از وقت خود را به دیگری واگذار نماید. همچنین نماینده‌ای که نطق قبل از دستور دارد می‌تواند علاوه بر وقت خود، حداکثر ده دقیقه از وقت دیگر ناطقین همان جلسه استفاده نماید. دو نفر دیگر از نمایندگان که به جهت مسائل فوری و اضطراری حداکثر تا یک ساعت قبل از شروع جلسه (تا هفت صبح) متقاضی نطق قبل از دستور باشند و در لوجه مخصوص ثبت نام کرده باشند، حداکثر به مدت پنج دقیقه می‌توانند نطق نمایند. در صورتی که بیش از دو نفر از نمایندگان متقاضی وقت اضطراری باشند، هیأت رئیسه به قید قرعه به دو نفر وقت خواهد داد.

هیچ یک از نمایندگان نمی‌توانند ظرف مدت دو ماه بیش از یک بار از وقت اضطراری استفاده نمایند.
(ماده ۱۰۶ آئین نامه داخلی)

■ مذاکرات کامل هر جلسه همراه با مصوبات، ضبط و ثبت و حداکثر چهل و هشت ساعت پس از آن بین نمایندگان توزیع می‌شود.

(قسمتی از ماده ۱۱۲ آئین نامه داخلی)

■ انعقاد رسمی جلسات و اعتبار اخذ رأی، منوط به حضور حداقل دو سوم مجموع نمایندگان می‌باشد. اکثریت مطلق وقتی حاصل می‌شود که بیش از نصف نمایندگان حاضر، رأی مثبت دهند مگر در مواردی که قانون اساسی و یا در این آئین نامه نصاب دیگری تعیین شده باشد.

تبصره ۱

■ برای ادامه مذاکراتی که منجر به اتخاذ تصمیم و یا اخذ رأی نمی‌شود حضور حداقل نصف نمایندگان کافی است.

تبصره ۲

■ جلسات رسمی باتلاوت آیاتی چند از قرآن مجید به تشخیص هیأت رئیسه که حتی الامکان متناسب با جلسه آن روز باشد آغاز خواهد شد.

(ماده ۹۶ آئین نامه داخلی و تبصره های آن)

این بخش به برخی از وظایف و مسئولیت ها و اختیارات رئیس و اعضاء هیأت رئیسه مجلس شورای اسلامی و موادی از آئین نامه داخلی اختصاص یافته است.

■ انتخاب رئیس در نوبت اول با اکثریت مطلق آراء نمایندگان صاحب رأی است و انتخاب نواب رئیس، دبیران و ناظران هر کدام جداگانه و با اکثریت نسبی و رأی مخفی و باورقه خواهد بود.

در صورتی که در انتخاب رئیس در نوبت اول، اکثریت مطلق حاصل نشود، در نوبت دوم، اکثریت نسبی کافی خواهد بود.

(ماده ۱۵ آئین نامه داخلی)

■ وظایف و اختیارات رئیس مجلس عبارتند از:

- ۱- اداره جلسات مجلس به شرح مواد این آئین نامه.
- ۲- اداره کلیه امور اداری، مالی، استخدامی و سازمانی مجلس.
- ۳- امضای کلیه احکام استخدامی بر اساس آئین نامه استخدامی کارکنان مجلس و سایر قوانین و مقررات.
- ۴- امضای کلیه نامه های مربوط به امور قانونگذاری و پارلمانی مجلس.
- ۵- حضور در نهادهای قانونی که رئیس مجلس عضو آنهاست.
- ۶- ارائه گزارش کامل از تصمیمات و اقدامات هیأت رئیسه در رابطه با مسائل مختلف مربوط به مجلس و واحدهای تابعه آن هر سه ماه یکبار به نمایندگان.
- ۷- سایر موارد مذکور در قانون اساسی و دیگر مقررات.

(ماده ۲۱ آئین نامه داخلی)

■ جلسات هیأت رئیسه با حضور حداقل دو سوم اعضاء که رئیس یا یکی از نواب رئیس جزء آنان باشد رسمیت می‌یابد و مصوبات آن با رأی اکثریت مطلق عده حاضر معتبر خواهد بود.
(تبصره ماده ۲۳ آئین نامه داخلی)

در ماده ۲۳ آئین نامه داخلی به وظایف و اختیارات هیأت رئیسه مجلس شورای اسلامی اشاره شده که شامل ۱۲ بند و یک تبصره می‌باشد.

■ رئیس مجلس و سایر اعضای هیأت رئیسه در مورد انجام وظایف محوله در این آئین نامه در برابر مجلس مسئولیت مشترک دارند.

(ماده ۲۴ آئین نامه داخلی)

■ اعضای هیأت رئیسه دائم برای یک سال انتخاب می‌شوند.

(قسمتی از ماده ۱۳ آئین نامه داخلی)

■ هیأت رئیسه دائم مرکب از رئیس، دو نائب رئیس، شش دبیر و سه ناظر می‌باشد.
(ماده ۱۴ آئین نامه داخلی)

دکتر علی لاریجانی
رئیس مجلس شورای اسلامی در دوره هفتم

دکتر غلامعلی جعفری جادو عادل
رئیس مجلس شورای اسلامی در دوره هفتم

حجت الاسلام والمسلمین مهدی کروبی
رئیس مجلس شورای اسلامی در دوره های سوم و هفتم

حجت الاسلام والمسلمین علی اکبر باقری
رئیس مجلس شورای اسلامی در دوره های سوم و هفتم

آیت الله اکبر هاشمی رفسنجانی
رئیس مجلس شورای اسلامی در دوره های اول، دوم و سوم

■ در شور دوم درباره اصل مواد، مذاکره به عمل نمی آید مگر آن که در گزارش کمیسیون مواد جدیدی اضافه شده باشد یا به تشخیص هیأت رئیسه در بعضی مواد تغییرات اساسی داده شده باشد. در این صورت اولین مخالف و موافق (بر اساس تابلو مخصوص ثبت نام یادستگاه الکترونیک) هر یک به مدت پنج دقیقه صحبت می کنند و در صورت لزوم مخبر یا نماینده دولت نیز صحبت می کند و آنگاه نسبت به ماده یا مواد مورد نظر رأی گیری می شود. (ماده ۱۵۳ آئین نامه داخلی)

■ طرحها و لوایح سه فوریتی پس از تصویب فوریت بلافاصله در همان جلسه در دستور مجلس قرار می گیرد. (قسمتی از ماده ۱۶۶ آئین نامه داخلی)

■ اخطار راجع به منافی بودن طرحها و لوایح و سایر موضوعات مورد بحث در مجلس با قانون اساسی مقدم بر اظهارات دیگر است و مذاکرات در موضوع اصلی را متوقف می کند این اخطار باید با استناد به اصل مربوطه حداکثر ظرف سه دقیقه به عمل آید در صورتی که رئیس مجلس اخطار را وارد بداند بدون بحث از مجلس نقل خواهی می نماید. (قسمتی از ماده ۱۸۱ آئین نامه داخلی)

■ رأی گیری در مجلس به یکی از روشهای ذیل انجام می گیرد.

⊗ یادستگاه الکترونیکی ⊗ علنی باورقه ⊗ مخفی باورقه

(ماده ۱۲۱ آئین نامه داخلی)

■ نحوه رسیدگی به طرحها و لوایح دو فوریتی، به شرح زیر می باشد:

۱- حداکثر چهار ساعت پس از تصویب فوریت طرح یا لایحه چاپ و توزیع می شوند.

۲- حداکثر هفتاد و دو ساعت پس از تصویب فوریت در دستور کار مجلس قرار می گیرند.

۳- حداکثر بیست ساعت پس از تصویب فوریت، پیشنهاد نمایندگان به هیأت رئیسه تسلیم می شود.

۴- حداقل یک ساعت قبل از شروع مذاکرات، پیشنهادهای نمایندگان چاپ و توزیع می شود. (ماده ۱۶۵ آئین نامه داخلی)

■ طرحهای قانونی، با امضاء و ذکر نام حداقل پانزده نفر از نمایندگان در مجلس به رئیس تسلیم می شود. (قسمتی از ماده ۱۳۰ آئین نامه داخلی)

■ تشکیل جلسات و رعایت ترتیب مذاکرات و اجرای آیین نامه و حفظ نظم جلسه طبق این آیین نامه به عهده رئیس جلسه است. (ماده ۱۰۱ آئین نامه داخلی)

■ دستور هفتگی مجلس باید به ترتیب وصول طرحها و لوایح از کمیسیونها توسط هیأت رئیسه مجلس تهیه و پس از چاپ و توزیع بر تابلو مخصوص نصب شود. رعایت ترتیب مذکور الزامی است. طرحها و لوایحی که دارای اولویت باشند ممکن است بنابه تقاضای دولت و یا پانزده نفر از نمایندگان و با موافقت هیأت رئیسه خارج از ترتیب وصول، در دستور هفتگی مجلس قرار گیرد.

این دستور، به شرط پیشنهاد دولت و یا پانزده نفر از نمایندگان و تصویب مجلس، فقط یکبار دیگر قابل تغییر خواهد بود.

تبصره ۱

■ گزارش های تحقیق و تفحص، تفریح بودجه و کمیسیونها به جز گزارش طرحها و لوایح، خارج از نوبت در دستور کار مجلس قرار می گیرد. این گزارشها باید حداقل چهار و هشت ساعت قبل از طرح در مجلس چاپ در اختیار نمایندگان قرار گیرد و خلاصه آن حداکثر به مدت نیم ساعت در جلسه قرائت و متن کامل گزارش در مشروح مذاکرات چاپ شود.

تبصره ۲

■ در صورتی که پنجاه نفر از نمایندگان برای طرح یا لایحه ای تقاضای اولویت کنند هیأت رئیسه موظف است آن را در دستور هفتگی مجلس قرار دهد. (ماده ۱۰۲ آئین نامه داخلی و تبصره آن)

■ هنگامی که گزارش کمیسیون های ذی ربط در خصوص طرح یا لایحه عادی برای شورا اول در جلسه علنی مطرح می گردد، درباره نقاط ضعف و قوت، نقایص و امتیازات و لزوم یا عدم لزوم آن طرح و لایحه در کلیات مذاکره می شود و پس از آن نسبت به اصل طرح یا لایحه رأی گیری به عمل می آید. در صورت تصویب کلیات، جهت رسیدگی در شور دوم به کمیسیون مربوطه ارجاع می شود.

(ماده ۱۵۱ آئین نامه داخلی)

*** توجه: یک ماده اعم از اجزاء آن (که تبصره نیز جزو اجزاست) می باشد.**

■ در مواردی که مجلس ضروری تشخیص دهد طبق اصل هشتاد و پنجم (۸۵) قانون اساسی، اختیار تصویب آزمایشی بعضی از قوانین را که جنبه دائمی دارند به کمیسیون‌های خود و تصویب دائمی اساسنامه سازمانها، شرکتها مؤسسات دولتی یا وابسته به دولت را به کمیسیون‌های خود یا به دولت تفویض می کند.

(بخشی از ماده ۱۶۸ آئین نامه داخلی)

اما در زمینه چگونگی رسمیت یافتن جلسات کمیسیون‌ها و تصویب لوایح و طرحها، ماده ۵۰ آئین نامه داخلی مجلس می گوید:

■ ((مناط اعتبار برای رسمیت جلسه کمیسیونها، حضور حداقل دو سوم اعضا می باشد مصوبات کمیسیون با اکثریت مطلق آراء عده حاضر خواهد بود.))

■ پس از انتخاب اعضای کمیسیون‌ها، هر کمیسیون به ریاست مسن ترین عضو و با حضور حداقل دو سوم اعضا خود منعقد و فوراً یک رئیس، دو نایب رئیس، یک سخنگو و دو دبیر با رای مخفی باورقه با اکثریت نسبی به مدت یک سال انتخاب می نماید.

(ماده ۳۹ آئین نامه داخلی)

■ اداره کل قوانین موظف است در شروع کار هر دوره مجلس سوابق کاری و میزان تحصیلات اعضای هر کمیسیون را قبل از انتخاب هیات رئیسه آن کمیسیون در اختیار اعضا قرار دهد.

(تبصره ماده ۳۹ آئین نامه داخلی)

■ هر نماینده به جز رئیس مجلس، ملزم است عضویت یکی از کمیسیون‌های تخصصی را بپذیرد و در صورت تمایل می تواند در کمیسیون‌های دیگر مجلس، یا حق اظهار نظر و بدون حق رای شرکت کند.

(بخشی از ماده ۵۷ آئین نامه داخلی)

■ یک نسخه از کلیه طرح‌ها و لوایحی که تقدیم مجلس می شود پس از اعلام وصول آن، در اختیار عموم قرار می گیرد.

(ماده ۱۳۸ آئین نامه داخلی)

■ کمیسیون‌ها موظفند در موقع رسیدگی به طرح‌ها و لوایح، از وزراء و بالاترین مقام دستگاه ذیربط دعوت به عمل آورند.

(ماده ۱۳۸ آئین نامه داخلی)

■ رئیس جلسه مکلف است وصول کلیه طرح‌ها و لوایح عادی را که به مجلس تقدیم می شود با رعایت اصل (۷۵) قانون اساسی در همان جلسه و یا حداکثر دو جلسه بعد مجلس اعلام و همزمان به کمیسیون‌های مربوطه ارجاع نماید و به دستور وی فوراً تکثیر و در اختیار نمایندگان قرار گیرد.

(ماده ۱۳۳ آئین نامه داخلی)

هر طرح یا لایحه که در جلسه علنی اعلام وصول می گردد به یکی از کمیسیون‌های مجلس واگذار می گردد. کمیسیون تخصصی به این طرح یا لایحه رسیدگی نموده و پس از تصویب برای بررسی در مجلس تقدیم می نماید.

مجلس دارای کمیسیون‌های خاص شامل کمیسیون تحقیق، تدوین آئین نامه داخلی مجلس، اصل نودم (۹۰) و کمیسیون تخصصی با محدوده وظایف مشخص به شرح مواد این آئین نامه خواهد بود. تعداد اعضا کمیسیون تحقیق و کمیسیون تدوین آئین نامه داخلی مجلس هر کدام پانزده نفر و سایر کمیسیون‌های خاص و تخصصی بنا به تشخیص هیات رئیسه و روسای شعب، دارای حداقل نوزده و حداکثر، بیست و سه نفر عضو خواهند بود.

کمیسیون‌های مجلس شورای اسلامی

- ✓ کمیسیون آموزش و تحقیقات
- ✓ کمیسیون اجتماعی
- ✓ کمیسیون اقتصادی
- ✓ کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی
- ✓ کمیسیون انرژی
- ✓ کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات
- ✓ کمیسیون بهداشت و درمان
- ✓ کمیسیون شوراها و امور داخلی کشور
- ✓ کمیسیون صنایع و معادن
- ✓ کمیسیون عمران
- ✓ کمیسیون فرهنگی
- ✓ کمیسیون قضائی و حقوقی
- ✓ کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی

(برگرفته از مواد ۳۳ تا ۳۵ آئین نامه داخلی)

■ گزارش عملکرد کمیسیون‌ها بایستی هر ماه یک بار به هیات رئیسه مجلس داده شود تا به نحو مقتضی به اطلاع نمایندگان برسد.

(ماده ۵۳ آئین نامه داخلی)

■ گزارش رد یا مسکوت ماندن یا تصویب و تغییر یا تکمیل هر طرح یا لایحه ای که به کمیسیون ارجاع می شود باید، ظرف مدتی که از طرف هیأت رئیسه مجلس با توافق کمیسیون مربوطه معین و اعلام می شود و از یک ماه از تاریخ وصول به دفتر کمیسیون تجاوز نخواهد کرد. به مجلس ارسال شود. در صورت تجاوز از مدت تعیین شده، هر یک از نمایندگان یا دولت حق دارد از مجلس تقاضا نماید که آن را با حق تقدم طبق ضوابط این آئین نامه، در دستور مجلس قرار دهد.

در مورد طرحها و لوایح مفصل، هر گاه کمیسیون نتوانست رسیدگی به آن را در مدت تعیین شده تمام کند، باید موضوع را به رئیس مجلس گزارش دهد. در این صورت با پیشنهاد کمیسیون مربوطه و تصویب هیأت رئیسه این مدت تمدید می گردد. (بخشی از ماده ۱۲۵ آئین نامه داخلی)

■ در جلسات کمیسیون ها نمایندگانی که عضویت در آن کمیسیون را ندارند بدون داشتن حق رأی می توانند حاضر شوند و در صورتی که از طرف کمیسیون برای ادای توضیح یا شرکت در مذاکرات دعوت شده باشند باید شرکت نمایند ولی حق رأی ندارند. (ماده ۱۲۹ آئین نامه داخلی)

■ هنگامی که گزارش کمیسیون های ذی ربط در خصوص طرح یا لایحه عادی برای شور اول در جلسه علنی مطرح می گردد، درباره نقاط ضعف و قوت، نقایص و امتیازات و لزوم یا عدم لزوم آن طرح و لایحه در کلیات مذاکره می شود و پس از آن نسبت به اصل طرح یا لایحه رأی گیری به عمل می آید. در صورت تصویب کلیات، جهت رسیدگی در شور دوم به کمیسیون مربوطه ارجاع می شود. (ماده ۱۵۱ آئین نامه داخلی)

■ طرحها و لوایحی که جنبه های مختلف داشته و علاوه بر کمیسیون اصلی به کمیسیون دیگری هم ارتباط پیدا می نماید، از طرف رئیس مجلس پس از مشخص نمودن کمیسیون های اصلی و فرعی و مواد مربوط به کمیسیون های فرعی به کمیسیون های ذی ربط ارجاع می شود تا نسبت به قسمتی که مربوط به آن کمیسیونهاست شور و بررسی به عمل آورده و ظرف ده روز که با موافقت کمیسیون اصلی تا ده روز دیگر قابل تمدید است، گزارش آن را تهیه و به کمیسیون اصلی ارسال نمایند. کمیسیون اصلی، رسیدگی به طرحها و لوایح ارجاعی را پس از ده روز و در ایالت نظر کمیسیون های فرعی و دعوت نمایندگان آن شروع خواهد کرد. گزارش نهایی که شامل گزارش کمیسیون اصلی و گزارش کمیسیون های فرعی است توسط کمیسیون اصلی برای طرح و بررسی در مجلس تقدیم می گردد.

چنانچه رسیدگی به تمام یا قسمت عمده طرح یا لایحه ای از طرف رئیس مجلس علاوه بر کمیسیون اصلی به یک یا چند کمیسیون دیگر ارجاع شده باشد و نظر کمیسیون های فرعی در کلیات با نظر کمیسیون اصلی متفاوت باشد، سخنگو یا یکی از اعضاء آن کمیسیون ها می توانند نظر کمیسیون خود را توضیح دهد.

تبصره

■ در مواردی که کمیسیون یا کمیسیون هایی به نحوه ارجاع طرح یا لایحه معترض باشند مراتب اعتراض خود را به هیأت رئیسه اعلام می کنند، هیأت رئیسه موظف است در اولین فرصت به موضوع رسیدگی و اتخاذ تصمیم نماید. (ماده ۱۲۴ آئین نامه داخلی و تبصره آن)

سازمان‌ها و...) که خواهان مشاهده جلسات علنی و نحوه فعالیت و مخالفت و موافقت‌های نمایندگان و چگونگی اداره جلسات باشند می‌توانند درخواستهای کتبی خود را با ذکر آدرس و شماره تلفن به روابط عمومی مجلس ارسال کرده و یا جهت هماهنگی با شماره تلفن: ۳۹۹۳۲۷۵۲ تماس حاصل نمایند.

■ نمایندگان مجلس شورای اسلامی علاوه بر حضور در حوزه‌های انتخابیه خود در دفاتر استانی ملاقات مردم با نمایندگان در ساعات مشخصی که توسط روابط عمومی از رسانه‌های گروهی اعلام می‌شود یا موکلین، بدون تشریفات خاصی ملاقات می‌نمایند.

■ علاقمندان می‌توانند با توجه به زمان‌های اعلام شده به آدرس: تهران، میدان بهارستان، دفتر تماس مردم با نمایندگان مراجعه نمایند و یا جهت کسب اطلاع از چگونگی برنامه یا شماره تلفن: ۳-۳۹۹۳۲۵۱۱ دفتر ملاقات با نمایندگان تماس حاصل نمایند.

■ ضمن اینکه کلیه مکاتبات مردم با نمایندگان توسط دبیرخانه مستقیماً در اختیار نمایندگان قرار می‌گیرد. کلیه نامه‌هایی که حاوی پیشنهاد و انتقاد در رابطه با مطالب مطروحه در مجلس می‌باشد از طریق روابط عمومی در اختیار کمیسیونها، نمایندگان و مسئولین ذی ربط قرار می‌گیرد. هر کس شکایتی از طرز کار مجلس یا قوه مجریه یا قوه قضائیه داشته باشد می‌تواند شکایت خود را کتباً به مجلس شورای اسلامی عرضه کند. مجلس موظف است به این شکایات رسیدگی کند و پاسخ کافی دهد و در مواردی که شکایت به قوه مجریه یا قوه قضائیه مربوط است، رسیدگی و پاسخ کافی از آنها بخواهد و در مدت متناسب نتیجه را اعلام نماید و در موردی که مربوط به عموم باشد به اطلاع عامه برساند. (اصل ۹۰ قانون اساسی)

■ افرادی که به پیگیری امور جاری مجلس شورای اسلامی، غیر از بخش جلسات علنی از رادیو و روزنامه رسمی و همچنین انتشارات مجلس علاقمند باشند می‌توانند از طریق روزنامه الکترونیکی خانه ملت به نشانی زیر مراجعه نمایند و از دستور کار هفتگی مجلس، کمیسیون‌ها، طرح‌ها و لوایح مصوب فعالیت‌های بین‌المللی و گروه‌های دوستی- پارلمانی و... آگاهی پیدا کنند.

■ آئین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی که توسط نمایندگان به تصویب رسیده است خط مشی فعالیت‌ها را در تصویب لوایح و طرحها، ارتباط با موکلین و نحوه دعوت از مردم و مشاهده جلسات علنی و... ترسیم می‌کند. در این رابطه به برخی از مواد آئین‌نامه که ناظر به این بخش است اشاره می‌شود.

■ خبرنگاران و تماشاچیان یادداشتن کارت مخصوص همان جلسه و نیز مأمورین انتظامات مجلس در محلهای مخصوص، حق حضور خواهند داشت و باید در تمام مدت جلسه ساکت باشند و از هرگونه بی نظمی خودداری کنند.

(تفسیری از ماده ۵ آئین‌نامه داخلی)

■ هر یک از نمایندگان می‌تواند در هر جلسه برای حداکثر ۳ نفر که به آنها اعتماد دارد، درخواست صدور کارت ورود به محل تماشاچیان را بنماید. انتظامات مجلس موظف به صدور کارت برای آنان می‌باشد.

(تبصره ۱ ماده ۵ آئین‌نامه داخلی)

■ اگرچه جلسات مجلس به صورت علنی و از طریق رسانه رادیو بطور مستقیم پخش می‌شود ولی اقشار مختلف مردم (دانشگاه‌ها، مدارس،

تارنما (وب سایت) مجلس شورای اسلامی

www.parliran.ir

■ روزنامه الکترونیکی خانه ملت به عنوان اولین روزنامه الکترونیکی ایران در بیستم ماه سال ۱۳۷۷ توسط مجلس شورای اسلامی تأسیس گردید و در حال حاضر با عنوان پایگاه اطلاع رسانی خانه ملت توسط اداره کل فرهنگی و روابط عمومی به نشانی:

www.mellat.parliran.ir

قابل دسترس مردم عزیز می باشد. این پایگاه ضمن ارائه اخبار و اطلاعات را جمع به جلسات مجلس، کمیسیون‌ها و سایر امور مربوطه، به صورت روزانه، دارای بخشهایی به شرح زیر نیز می باشد:

- ❑ مجلس امروز
- ❑ نطق های پیش از دستور
- ❑ تذکرات و سوالات نمایندگان
- ❑ نامه ها و بیانه های نمایندگان
- ❑ کمیسیون ها
- ❑ دیدارها و نشستها
- ❑ معرفی شهدای مجلس
- ❑ معرفی نمایندگان و ادوار مختلف به همراه عکس
- ❑ تاریخچه مجلس
- ❑ گروه های دوستی پارلمانی
- ❑ مصوبات مجلس
- ❑ متن قانون اساسی
- ❑ آئین نامه داخلی
- ❑ کارنامه مجلس
- ❑ و بسیاری مطالب دیگر...

صندوق صوتی رایانه ای پیشنهادهای و انتقادات

■ این سیستم نظرات آحاد مردم را از داخل و خارج از کشور به وسیله خط تلفن دریافت نموده و پس از دسته بندی نمودن این پیامها، پیشنهادهای و انتقادات در صندوق ریاست محترم مجلس، نمایندگان و کمیسیونها قرار داده خواهد شد. مردم عزیز کشورمان می توانند در طول شبانه روز و حتی روزهای تعطیل با شماره تلفنهای ذیل تماس گرفته از طریق اداره کل فرهنگی و روابط عمومی نظرات خود را ارائه نمایند. ۳۹۹۳۲۲۷۲ اداره روابط عمومی و امور اجتماعی با اختصاص شماره تلفنهایی برای تماس مردم جهت ارائه پیشنهادهای و انتقادات با جمع آوری نظرات جزوهای را به صورت منظم در اختیار نمایندگان و مسئولان قرار میدهد. همچنین شماره تلفن ۳۹۹۳۲۷۵۳ سوالات قانونی و مصوبات مجلس را نیز پاسخگو می باشد.

پس از برگزاری انتخابات مجلس شورای اسلامی، منتخبین مردم، به مجلس راه یافته و پس از تصویب اعتبارنامه نمایندگی، به وظایفی که قانون اساسی برای ایشان معین نموده عمل می نمایند. در حوزه هایی که به هر دلیل، انتخابات صورت نگرفته و یا نامزدهای نمایندگی موفق به کسب اکثریت آراء نگردیده اند، انتخابات میان دوره ای برگزار خواهد گردید. در رابطه با وظایف نمایندگی به برخی از اصول قانون اساسی و مواد آئین نامه داخلی مجلس اشاره می شود.

■ نمایندگان مجلس باید در نخستین جلسه مجلس به ترتیب زیر سوگند یاد کنند و متن قسم نامه را امضاء نمایند.

بسم الله الرحمن الرحيم

من در برابر قرآن مجید به خدای قادر متعال سوگند یاد می کنم و با تکیه بر شرف انسانی خویش تعهد می نمایم که پاسدار حریم اسلام و نگاهبان دستاوردهای انقلاب اسلامی ملت ایران و مبانی جمهوری اسلامی باشم، و دینچه ای را که ملت به ما سپرده به عنوان امینی عادل پاسداری کنم و در انجام وظایف و کالت، امانت و تقوی رارعايت نمایم و همواره به استقلال و اعتلای کشور و حفظ حقوق ملت و خدمت به مردم پای بند باشم، از قانون اساسی دفاع کنم و در گفته ها و نوشته ها و اظهار نظرها استقلال کشور و آزادی مردم و تأمین مصالح آنها را مد نظر داشته باشم.

نمایندگان اقلیت های دینی این سوگند را با ذکر کتاب آسمانی خود یاد خواهند کرد. (اصل ۶۷ قانون اساسی)

- مذاکرات مجلس شورای اسلامی باید علنی باشد و گزارش کامل آن از طریق رادیو و روزنامه رسمی برای اطلاع عموم منتشر شود. (قسمتی از اصل ۶۹ قانون اساسی)
- هر نماینده در برابر تمام ملت مسئول است و حق دارد در همه مسائل داخلی و خارجی کشور اظهار نظر نماید. (اصل ۸۴ قانون اساسی)
- سمت نمایندگی قائم به شخص است و قابل واگذاری به دیگری نیست. (قسمتی از اصل ۸۵ قانون اساسی)
- طرحهای قانونی با امضاء و ذکر نام حداقل پانزده نفر از نمایندگان در مجلس به رئیس تسلیم می شود و پس از اعلام وصول و قرائت عنوان آن توسط رئیس مجلس یا یکی از منشیان، در همان جلسه به کمیسیونهای مربوط ارجاع می شود. (قسمتی از ماده ۱۳۰ آئین نامه داخلی)
- گزارش رد یا مسکوت ماندن طرح یا لایحه، زمانی در دستور کار مجلس قرار می گیرد که دولت در خصوص طرح، ظرف مدت یک ماه پس از چاپ و توزیع گزارش کمیسیون از هیأت رئیسه مجلس تقاضا نمایند در دستور کار مجلس قرار گیرد در غیر این صورت بایگانی می شود مگر این که در گزارش کمیسیون زمان مشخصی برای مسکوت ماندن تعیین شده باشد که در این صورت پس از پایان یافتن مدت تعیین شده در دستور کار کمیسیون قرار خواهد گرفت. (قسمتی از ماده ۱۴۶ آئین نامه داخلی)

■ بر طبق اصل هشتاد و ششم (۸۶) قانون اساسی نمایندگان مجلس در مقام ایفای وظایف نمایندگی در اظهار نظر خود کاملاً آزادند و نمی توان آنها را به سبب نظراتی که در مجلس اظهار کرده اند یا آرائی که در مقام ایفای وظایف خود داده اند تعقیب یا توقیف کرد و یا از حقوق اجتماعی محروم نمود.

تبصره

■ وظایف نمایندگی شامل نطق بحث های جلسات کمیسیونها اظهار نظراتی که برای اعمال اصل هشتاد و چهارم قانون اساسی انجام می شود و سایر موارد نظارتی و قانونی است. (ماده ۷۵ آئین نامه داخلی و تبصره آن)

■ در هر جلسه رسمی به جز جلسات بررسی لوایح برنامه توسعه، بودجه سالانه و استیضاح یا رای اعتماد به وزیران، سه نفر از نمایندگان می توانند به نوبت و طبق فهرستی که از قبل به قید قرعه توسط هیأت رئیسه تنظیم شده است، حداکثر به مدت هفت دقیقه نطق نمایند. همچنین دو نفر از نمایندگان که در آن جلسه نوبت نطق نداشته باشند به جهت مسائل ضروری می توانند یک ساعت قبل از شروع جلسه در لوح مخصوص یا دستگاه الکترونیکی ثبت نام کرده و حداکثر به مدت ده دقیقه نطق نمایند. در صورتی که بیش از دو نفر از نمایندگان متقاضی این نطق باشند، هیأت رئیسه به قید قرعه به دو نفر وقت خواهد داد. هیچ یک از نمایندگان نمی توانند در مدت دو ماه بیش از یک بار نطق پنج دقیقه ای نمایند.

نماینده حق واگذاری تمام وقت خود را به نماینده دیگر دارد.

(ماده ۱۰۶ آئین نامه داخلی)

■ در صورتی که پنجاه نفر از نمایندگان برای طرح یا لایحه ای تقاضای اولویت کنند هیأت رئیسه موظف است آن را در دستور هفتگی مجلس قرار دهد.

(تبصره ۲ ماده ۱۰۲ آئین نامه داخلی)

■ ماموریت های رسمی، فردی و جمعی نمایندگان برای شرکت در سمینارها، اجلاسها و بازدیدهای فنی و تخصصی در داخل و یا خارج از کشور، باتصویب کمیسیون ذی ربط و تایید هیأت رئیسه انجام خواهد شد.

نتایج حاصل از ماموریت به آن کمیسیون و هیأت رئیسه مجلس تسلیم می گردد.

(ماده ۸۳ آئین نامه داخلی)

■ نمایندگان، یک ماه در هر سال، حق استفاده از مرخصی با حقوق را دارند. استفاده از مرخصی ضروری بدون حقوق نیز، با موافقت هیأت رئیسه، حداکثر یک ماه در سال خواهد بود و در صورت عدم استفاده می توانند در سال های بعد استفاده نمایند.

(ماده ۸۵ آئین نامه داخلی)

■ هیچ یک از نمایندگان قبل از تحصیل مرخصی نمی تواند غیبت نماید مگر با عذر موجه، از قبیل بیماری یا حوادث غیر مترقبه. (ماده ۸۷ آئین نامه داخلی)

■ مجلس شورای اسلامی حق تحقیق و تفحص در تمام امور کشور را دارد.

(اصل ۷۶ قانون اساسی)

■ کلیه مصوبات مجلس رسماً به شورای نگهبان فرستاده می‌شود. در صورتی که شورا ظرف ده روز پس از وصول یا پس از انقضای ده روز تمدید مذکور در اصل ۹۵ قانون اساسی، مخالفت خود را اعلام نکند، طبق اصل ۹۲ قانون اساسی مصوبات از طرف مجلس جهت امضاء و ابلاغ به ریاست جمهوری ارسال می‌شود.

توضیح:

■ روز وصول مصوبه و روز اعلام نظر شورای نگهبان به مجلس جزء مهلت‌های مقرر محسوب نمی‌گردد. (ماده ۱۸۲ آئین نامه داخلی مجلس و تبصره آن)

■ تفسیر قانون اساسی به عهده شورای نگهبان است که با تصویب سه چهارم آنان انجام می‌شود. (اصل ۹۸ قانون اساسی)

■ شورای نگهبان نظارت بر انتخابات مجلس خبرگان رهبری، ریاست جمهوری، مجلس شورای اسلامی و مراجع به آراء عمومی و همه پرسی را بر عهده دارد. (اصل ۹۹ قانون اساسی)

اصول نودویکم تا نود و نهم قانون اساسی بیانگر جایگاه، اهمیت، وظایف و اختیارات شورای نگهبان می‌باشد.

این نکته قابل یادآوری است که نصب و عزل فقهای شورای نگهبان به عهده مقام رهبری می‌باشد، که در اصول نودویکم و یکصد و نهم قانون اساسی ذکر شده است.

■ مصوبات مجلس تا زمان اعلام نظر نهایی شورای نگهبان از دستور خارج نمی‌شود. شورای نگهبان، در صورت رد مصوبات مجلس، موظف است علت رد را صریحاً به مجلس گزارش نماید تا بلافاصله تکثیر و توزیع شود.

(ماده ۱۸۵ آئین نامه داخلی مجلس)

■ مصوبات عادی و یک فوریتی مجلس که از طرف شورای نگهبان رد شده به کمیسیون مربوطه ارسال می‌شود و با اعلام وقت قبلی با حضور نماینده شورای نگهبان، موارد اعتراض برای اصلاح مورد بحث قرار می‌گیرد. در صورت عدم حضور نماینده شورای نگهبان در موعد اعلام شده، کمیسیون با ملحوظ نمودن نظر شورای نگهبان کار خود را انجام می‌دهد.

نمایندگانی که پیشنهاد اصلاحی داده اند، در این مرحله می‌توانند در کمیسیون شرکت نمایند. نظر کمیسیون همراه پیشنهادهای پذیرفته نشده نمایندگان در مجلس مطرح می‌شود و طبق معمول شور دوم مورد بحث و رأی قرار می‌گیرد.

چنانچه در مورد ماده ای، کمیسیون نیز همراه پیشنهادهای دیگر پیشنهاد داده باشد، اول پیشنهاد کمیسیون به رأی گذاشته می‌شود و در صورت عدم تصویب، پیشنهادهای دیگر مطرح می‌شود. (قسمتی از ماده ۱۸۶ آئین نامه داخلی)

در ایجاد نهادها و بنیادهای سیاسی که خود، پایه تشکیل جامعه است، بر اساس طرز تفکر مکتب امام‌مسلمانان، صالحان عهده دار حکومت و اداره کشور می‌گردند و قانونگذاری که مبین ضابطه های مدیریت اجتماعی است، بر مدار قرآن و سنت جریان پیدامی‌کند. بنابراین نظارت دقیق و جدی از ناحیه اسلام شناسان عادل و پرهیزکار و متعهد (فقهای عادل)، امری محتوم و ضروری است.

■ به منظور پاسداری از احکام اسلام و قانون اساسی از نظر عدم مغایرت مصوبات مجلس شورای اسلامی با آنها، شورایی به نام شورای نگهبان با ترکیب زیر تشکیل می‌شود:

۱- شش نفر از فقهای عادل و آگاه به مقتضیات زمان و مسائل روز، انتخاب این عده با مقام رهبری است.

۲- شش نفر حقوقدان، در رشته های مختلف حقوقی، از میان حقوقدانان مسلمانی که بوسیله رئیس قوه قضائیه به مجلس شورای اسلامی معرفی می‌شوند و با رأی مجلس انتخاب می‌گردند. (اصل ۹۱ قانون اساسی)

■ اعضای شورای نگهبان برای مدت شش سال انتخاب می‌شوند ولی در نخستین دوره پس از گذشتن سه سال، نیمی از اعضای هر گروه به قید قرعه تغییر می‌یابند و اعضای تازه‌ای به جای آنها انتخاب می‌شوند.

(اصل ۹۲ قانون اساسی)

■ مجلس شورای اسلامی بدون وجود شورای نگهبان اعتبار قانونی ندارد مگر در مورد تصویب اعتبارنامه نمایندگان و انتخاب شش نفر حقوقدان اعضای شورای نگهبان. (اصل ۹۳ قانون اساسی)

■ کلیه مصوبات مجلس شورای اسلامی باید به شورای نگهبان فرستاده شود. شورای نگهبان موظف است آن را حداکثر ظرف ده روز از تاریخ وصول از نظر انطباق بر موازین اسلام و قانون اساسی مورد بررسی قرار دهد و چنانچه آن را مغایر ببیند برای تجدید نظر به مجلس بازگرداند. در غیر این صورت مصوبه قابل اجرا است. (اصل ۹۲ قانون اساسی)

■ در مواردی که شورای نگهبان مدت ده روز برای رسیدگی و اظهار نظر نهایی کافی نداند، می‌تواند از مجلس شورای اسلامی حداکثر برای ده روز دیگر با ذکر دلیل خواستار تمدید وقت شود. (اصل ۹۵ قانون اساسی)

■ تشخیص عدم مغایرت مصوبات مجلس شورای اسلامی با احکام اسلام با اکثریت فقهای شورای نگهبان و تشخیص عدم تعارض آنها با قانون اساسی بر عهده همه اعضای شورای نگهبان است. (اصل ۹۶ قانون اساسی)

در صورت عدم تصویب پیشنهاد کمیسیون و یا پیشنهادهای قبلی نمایندگان در مجلس، پیشنهادهای جدید پذیرفته می شود و درباره آنها بحث و رأی گیری به عمل می آید.

تبصره ۱

پس از ایراد شورای نگهبان، دولت حق پیشنهاد اصلاح لایحه را ندارد مگر در موارد ایراد شورای نگهبان.

تبصره ۲

شورای نگهبان نمی تواند پس از گذشت مهلت های مقرر و رفع ایراد در نوبت اول، مجدداً مغایرت موارد دیگری را که مربوط به اصلاحیه نمی باشد، بعد از گذشت مدت قانونی به مجلس اعلام نماید مگر در رابطه با انطباق با موازین شرعی.

تبصره ۳

اگر با اصلاح ماده مورد ایراد شورای نگهبان، ماده به کلی خاصیتش را از دست بدهد، می توان آن را حذف کرد.

(ماده ۱۸۶ آئین نامه داخلی مجلس و تبصره های آن)

مجمع تشخیص مصلحت نظام و مجلس

مجمع تشخیص مصلحت نظام برای تشخیص مصلحت در مواردی که مصوبه مجلس شورای اسلامی را شورای نگهبان خلاف موازین شرع و یا قانون اساسی بداند و مجلس باین نظر گرفتن مصلحت نظام نظر شورای نگهبان را تأمین نکند و مشاوره در اموری که رهبری به آنان ارجاع می دهد و سایر وظایفی که در این قانون ذکر شده است به دستور رهبری تشکیل می شود.

اعضاء ثابت و متغیر این مجمع را مقام رهبری تعیین می نماید. مقررات مربوط به مجمع توسط خود اعضا تهیه و تصویب و به تأیید مقام رهبری خواهد رسید.

پس از بررسی گزارش کمیسیون که در آن نظر شورای نگهبان ملحوظ شده است و رأی گیری نسبت به آن، مصوبه مجدداً به شورای نگهبان ارسال می شود. اگر این مصوبه هنوز وافی به نظرات شورای نگهبان نباشد، مجدداً در مجلس مطرح می گردد. در صورتی که مجلس باین نظر گرفتن حفظ مصلحت نظام همچنان بر رأی خود باقی باشد رئیس مجلس مصوبه مذکور را به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارسال می دارد. مجمع مؤلف است تنها در موارد اختلاف و دیگر موارد مربوط به آن اظهار نظر قطعی نموده و گزارش آن را جهت طی مراحل بعدی به رئیس مجلس اعلام نماید.

(ماده ۱۸۷ آئین نامه داخلی مجلس)

تاریخی بهارستان و مجموعه تحت عنوان مجلس شورای ملی سابق که یادآور یکصدسال قانونگذاری در این کشور است گردید.

پیداست که ساختمان جدید که در محل قدیم بهارستان و مجلس ساخته شده و یادآور یکصدسال سنت قانونگذاری در کشور ماست، ساختمانی است معظم، با امکانات بیشتر و تجهیزات افزونتر.

اما این همه تنها مسئولیت ما را در برابر خداوند و در برابر مردم سنگین تر می کند.

امیدوارم کار در مجلس جدید که در واقع خانه ملت است برای ملت ایران

■ مجلس شورای اسلامی در تاریخ ۱۳۸۳/۸/۲۶ همزمان با دوره هفتم به ساختمان جدید واقع در میدان بهارستان انتقال یافت.

ضرورت این انتقال و جایجایی، برطبق اصل شصت و چهارم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران صورت گرفت که می گوید: ... پس از هر ده سال، با در نظر گرفتن عوامل انسانی، سیاسی، جغرافیایی و نظایر آنها حداکثر بیست نفر نماینده می تواند اضافه شود.

و نمایندگان ملت ایران مبارک باشد.

■ کلفک احداث این بنای بزرگ در تاریخ ۱۳۷۵/۲/۱۸ به زمین زده شد و مسئولیت عملیات اجرایی این نقشه به وزارت مسکن و شهرسازی واگذار گردید.

■ جناب آقای دکتر حداد عادل ریاست محترم مجلس شورای اسلامی در دوره هفتم درباره انتقال به بهارستان در تاریخ ۱۳۸۳/۸/۲۶ اظهار داشته اند: امروز مجلس هفتم، نخستین جلسه علنی خود را در ساختمان جدید تشکیل داده است.

از ابتدای تأسیس مجلس شورای اسلامی تا دوره ششم، تعداد نمایندگان ملت ثابت بوده ولیکن آینده نگری و ضرورت ایجاد فضای لازم برای تحقق این اصل قانون اساسی، دلمشغولی مسئولین بلند پایه نظام از ابتدای انقلاب به این امر و همچنین تلاش مجدانه ریاست محترم مجلس در دوره اول حضرت آیت الله هاشمی رفسنجانی و ریاست محترم دوره چهارم مجلس حضرت حجت الاسلام والمسلمین ناطق نوری و اعضای هیأت رئیسه، مآلاً منجر به طراحی و احداث بنایی جدید و درخور با فضاهای وسیع در میدان

مشخصات ساختمانهای مجلس شورای اسلامی

مجموعه ساختمانهای مجلس شورای اسلامی با زیربنای ۸۱/۱۰۰ متر مربع به شرح زیر است:

- ساختمان تالار دروسعتی به طول ۲۵/۵۱۰ مترمربع.
- ساختمان اداری و دفتر دیدار مردم بانمایندگان با زیربنای ۱۸/۰۰۰ مترمربع و ۷ طبقه و زیرزمین.
- ساختمان کمیسیونها با وسعتی معادل ۱۶/۰۰۰ مترمربع شامل دو طبقه و زیرزمین.
- ساختمان قدیم مجلس شورای ملی با ۸/۵۰۰ مترمربع.
- ساختمان پارکینگ با ۱۳/۰۰۰ مترمربع.
- ساختمان کتابخانه، موزه و مرکز اسناد.

ظرفیت تالار اصلی

- جایگاه نمایندگان با ظرفیت ۳۰۰ کرسی و جایگاه تماشاچیان با ظرفیت ۷۰۰ صندلی به نحوی طراحی و ساخته شده که نماینده و تماشاچی در فضایی خوش منظر و یکپارچه در مجاورت یکدیگر قرار گرفته اند.
- سیستم های هوشمند برای کل مجموعه.
- اتاق های ترجمه همزمان، مشرف به تالار و جایگاه نمایندگان.
- تجهیزات روی میز نمایندگان شامل درخواست نوبت برای سخنرانی، انجام رای گیری و کارت مخصوص حضور و غیاب.
- پرده های نمایش جهت نمایندگان و تماشاچیان.
- سالن صدا و سیما با تجهیزات کامل برای فیلم برداری و ضبط صدا از جلسات مجلس با تعبیه دوربین های متعدد در اطراف سالن که کلیه فضای سالن را زیر پوشش دارد.
- برق اضطراری.

مجلس شورای اسلامی تاکنون ۲۷ شهید تقدیم انقلاب اسلامی کرده است، که از این تعداد ۲۲ نفر نماینده و ۵ نفر از کارکنان و مسئولین اداری می باشند. از بین شهدای نماینده ۲۷ تن در انفجار دفتر مرکزی حزب جمهوری اسلامی در هفتم تیرماه ۱۳۶۰ توسط منافقین، ۵ نفر در ترور، ۲ تن در دفاع مقدس و ۸ نماینده نیز در فاجعه سقوط هواپیمای مسافربری توسط بعثیان عراق به درجه رفیع شهادت نائل آمده اند. از شهدای کارمند نیز یک نفر در جمعه خونین مکه، ۲ تن در انفجار دفتر مرکزی حزب جمهوری اسلامی و ۲ نفر نیز در جبهه های دفاع مقدس به شهادت رسیده اند.

شهید آیت الله سید حسن مدرس

شهدای انفجار دفتر مرکزی حزب جمهوری اسلامی به دست منافقین

شهید
حجت الاسلام محمد حسن طیبی
(نماینده اسفراین - دوره اول)

شهید
حجت الاسلام سیدمحمد کاظم دانش
(نماینده شوش و اندیمشک - دوره اول)

شهید
رحسان استکی
(نماینده تهران - دوره اول)

شهید
سید الله عبدالکریمی
(نماینده لنگرود - دوره اول)

شهید
علی اکبر دهقان
(نماینده تربت جام - دوره اول)

شهید
دکتر سید رضا پاکت نژاد
(نماینده بروجرد - دوره اول)

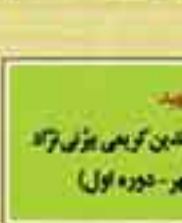
شهید
حجت الاسلام عبدالوهاب قاسمی
(نماینده باری - دوره اول)

شهید
دکتر عبدالحمید دهانچه
(نماینده مشهد - دوره اول)

شهید
علیرضا چراغ زاده ترقولی
(نماینده رامهرمز - دوره اول)

شهید
حجت الاسلام عبدالعزیز کریمی یزلی زکاء
(نماینده نوشهر - دوره اول)

شهید
حجت الاسلام سید فخرالدین رحیمی
(نماینده ملای - دوره اول)

شهید
دکتر سید شمس الدین حسینی
(نماینده نائین - دوره اول)

شهید
دکتر سید محمد باقر لویسانی
(نماینده تهران - دوره اول)

شهید
سید محمد جواد شرافت
(نماینده شوشتر - دوره اول)

شهید
حجت الاسلام سید محمد تقی حسینی طباطبایی
(نماینده زابل - دوره اول)

شهید
حجت الاسلام محمد منتظری
(نماینده نجف آباد - دوره اول)

شهید
میرزا ادشهر باری
(نماینده رودباران - دوره اول)

شهید
حجت الاسلام فلاح حسین حقانی
(نماینده بندر عباس - دوره اول)

شهید
مصطفی ناطق لوری
(نماینده سوادکوه - دوره اول)

شهید
حجت الاسلام دکتر قاسم صادقی
(نماینده مشهد - دوره اول)

شهید
عباس حیدری
(نماینده نوشهر - دوره اول)

شهید
محمد نصیری لاری
(نماینده لارستان - دوره اول)

شهید
حجت الاسلام محمد حسین صادقی
(نماینده کرد وازان - دوره اول)

شهید
حجت الاسلام محمد علی حیدری
(نماینده نهاوند - دوره اول)

شهید
حجت الاسلام علی هاشمی سبحانی
(نماینده ارومک - دوره اول)

شهید
حجت الاسلام سید نور الله طباطبایی نژاد
(نماینده اردستان - دوره اول)

شهید
حجت الاسلام دکتر غلامرضا دانش
(نماینده لفرش و آشتیان - دوره اول)

شهدای ترور

<p>شهید حجت الاسلام محمدتقی بشارت (نماینده سرزم - دوره اول)</p>		<p>شهید مجتبی استکی (نماینده شهرکرد - دوره اول)</p>		<p>شهید دکتر سید حسن آیت (نماینده تهران - دوره اول)</p>	
<p>شهید حجت الاسلام سیدرضا کامیاب (نماینده مشهد - دوره دوم)</p>		<p>شهید حجت الاسلام محمد مهدی زبانی املشی (نماینده تهران - دوره دوم)</p>			

شهدای دفاع مقدس

	<p>شهید حجت الاسلام مهدی شاه آبادی (نماینده تهران - دوره دوم)</p>		<p>شهید دکتر مصطفی چمران (نماینده تهران - دوره اول)</p>
---	--	---	--

شهدای سانحه سقوط هواپیما توسط بعثیان عراق

<p>شهید حجت الاسلام ابوالقاسم رزاقی (نماینده تکاب - دوره دوم)</p>		<p>شهید حجت الاسلام سید نورالدین رحیمی (نماینده ملای - دوره دوم)</p>		<p>شهید حجت الاسلام سید ابوالقاسم نوری دوسوی دامغانی (نماینده رامهرمز - دوره دوم)</p>	
	<p>شهید محمد کلاکته ای (نماینده بجنورد - دوره دوم)</p>		<p>شهید سید حسن شاهجرانی (نماینده دامغان - دوره دوم)</p>		<p>شهید غلامرضا سلطانی (نماینده کرج - دوره دوم)</p>
	<p>شهید حجت الاسلام مهدی بفقوی (نماینده تربت حیدریه - دوره دوم)</p>		<p>شهید علی مصرفی زاده (نماینده خرمشهر - دوره دوم)</p>		

شهدای کارمند

<p>شهید احمد شهبازی (جمعه خونین مکه)</p>		<p>شهید حسین ارادتی (دفاع مقدس)</p>		<p>شهید علی اصغر آقازمانی (انجمن دقت بر کوی حزب جمهوری اسلامی)</p>	
<p>شهید محمد حسن محمدعینی (انجمن دقت بر کوی حزب جمهوری اسلامی)</p>		<p>شهید ناصرالله عسویادی (دفاع مقدس)</p>			